

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Præcipuæ objectiones solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Confirmatur: Fœdari & deturpari est amittere aliquam pulchritudinem: Sed nullam ex qualitate illa quam fingit Suarez potest Angelus amittere pulchritudinem: Ergo per illam non potest Angeli substantia fœdari. Major patet, Minor probatur. Pulchritudo & perfectio naturalis mansit integrâ in Dæmonibus post peccatum; illa enim consistit in integritate substantiæ, perspicacitate intellectûs, & excellentia voluntatis, quæ omnia remanent in Dæmonibus: pulchritudo verò supernaturalis, quæ provenit à gratia sanctificante, & virtutibus infusis, expellitur solum per peccatum ipsis contrarium: unde eâ suere privati Dæmones in secundo instanti in quo peccantur; qualitas verò quam fingit Suarez, fuit illis impressa solum in tertio instanti, in quo damnati sunt, ut ipse fatetur: Ergo &c.

68 Ad do quod, impressio qualitat, de honestatis substantiam Angeli, non magis propriè dici potest combustio, quàm alligatio & detentio Dæmonum in igne inferorum ut in carcere: Atqui Suarez qualitatem illam fœdantem substantiam Angeli fingit, ut salvet in rigore sententias Scripturarum & Patrum, quando dicunt ignem inferni urere Dæmones: Ergo qualitas illa inutilis est, & sui Authoris intentio non deservit.

69 Non placet etiam illorum sententia, qui dicunt ignem inferni torquere Dæmones & animas separatas, causando in illis dolorem & tristitiam ejusdem rationis cum illa, quam in voluntate patitur anima conjuncta, quando corpus igne comburitur. Nam quidquid sit de animabus saltem respectu Dæmonum evidens est, nullum posse dari objectum, vel idem, vel ejusdem rationis cum objecto, de quo dolet anima corpori unita, propter adustionem vel lationem ipsius corporis: Ergo nec potest dari in illis dolor ejusdem rationis. Consequentiâ patet: siquidem dolor, & quilibet actus appetitus sequi debet genus & conditionem objecti. Antecedens verò probatur: Objectum illius doloris quem patitur anima in voluntate, dum corpus igne exurit, est illa qualitas sensibilis & dolorifera, quatenus est destructiva compositi, cujus anima pars est, & voluntas inclinatio: Sed talis qualitas non potest reperiri in Angelo; quia Angeli sunt incapaces qualitatis sensibilis, neque sunt partes aliquid compositi physici: Ergo nec in eo reperiri potest objectum ejusdem rationis cum illo de quo dolet anima corpori unita, dum corpus exurit.

70 Confirmatur: Ignis urens, dum anima est in corpore, causat dolorem non modo sensibilem in appetitu corporeo, sed etiam spirituales in voluntate, propter unionem & sympathiam quam anima habet cum corpore, & quia, cum voluntas sit appetitus totius suppositi, habet pro objecto bonum & malum ejusdem totius, sive ad animam sive ad corpus spectet, & de utroque percipit dolorem vel gaudium: Sed talis sympathia non potest esse in Angelo; cum non habeat aliquod corpus sibi naturaliter unitum, sicut anima, & sit essentialiter forma completa & per se subsistens: Ergo nec dolor ejusdem rationis cum illo quem patitur anima corpori unita.

S. V.

Præcipue objectiones solvuntur.

71 Objicitur primò: Scriptura & SS. Patres distinguunt inter hoc quod est, esse in igne vel in inferno, & cruciari ibi ab ipso igne; imò in-

terdum asserunt spiritus ab igne inferni urere, nam sensus ab igne proveniente in Dæmonibus agnoscitur. Consequentiâ videtur bonæ, Antecedens verò constat ex historia divitis epulens, dicebat se non tantum detineri, sed etiam cruciari in flamma, unde & refrigerium aque postulabat. Hinc Tertullianus, libro de anima cap. 7. Dolet (inquit) apud inferos anima cupulam, & punitur in flamma, & cruciatur in lingua, & de digitis anime felicioris, implorat auxilium toris. Et Gregorius lib. 4. Moral. c. 28. Res corpora incorporea exurit, dum ex igne visibili ardet, ut dolor visibilis, et abitur: ut per ignem corporeum mens incorporea etiam incorporea flammâ crucietur.

Confirmatur ex Augustino 22. de civit. cap. 10. ubi ait: Miris ac ineffabilibus modis spiritus incorporeos panâ corporalis ignis affligi: Sed si non affligentur aliter ab igne, quàm concipiendo tristitiam ex eo quod sint illi alligati, non miris & ineffabilibus modis ab eo cruciarentur; facile enim est intelligere, eos divinâ virtute alligati igni, & inde concipere merorem: Ergo præter alligationem, alia pœna sensus ab igne proveniens, in Dæmonibus necessariò admittenda est.

Ad objectionem, concessio Antecedente, nego Consequentiâ. Alligatio enim Dæmonum ad ignem inferni, non dicit simplicem solum detentionem & incarcerationem, ut Adversarii autumant, sed etiam plures alios effectus supradictos, qui acerbissimè in Dæmonibus causant dolorem & cruciatum; unde ratione illorum verificantur testimonia Scripturæ & SS. Patrum, qui aliud pœnæ genus in Dæmonibus agnoscunt, præter hoc quod est detineri ab igne.

Ad illud quod additur de ustione, in primis dico, locutiones illas Scripturæ non posse in proprietate sermonis intelligi, sed necessariò esse in sensu metaphorico intelligendas: quia cum ustio sit passio corporea, manifestum est illum non posse in Dæmonibus & animabus separatis reperiri formaliter.

Secundò respondeo quod sicut aqua Baptismi dicitur lavare animam, non quod re ipsa illam attingat & abluat, sed quia ipsa corporalis ablutio eam disponit, & reddit capacem, ut eleveur ad Deo tanquam instrumentum, ad producendam gratiam in anima pueri, & delendam maculam originalis peccati. Ita pariter in Scriptura ignis inferni dicitur urere Dæmones, non quod re ipsa illos comburat, sed solum quod torqueat ipsos per ipsam metum ustionem, quatenus per illam, utpote propriam actionem ignis, modificatur actio principalis agentis, scilicet Dei, per quam modis supra explicatis, acerbissimè cruciantur.

Ad confirmationem dico, quod cum alligationem Dæmonum non possimus satis propriè stati comprehendere, nonnullaque sint circa eam quæ non ita animum quietant, quamvis præter illam nullum aliud admittatur in Angelis prævaricatoribus tormentum, ad pœnam sensus pertinens, sufficenter tamen adhuc verificatur doctrina Augustini, asserentis illos miris & ineffabilibus modis ab igne tartareo cruciari. Objicitur secundò: Alligatio Dæmonum non pertinet ad pœnam sensus: Tum quia aliàs cum anima puerorum, qui soli originali peccato obnoxii decesserunt, mœneant in Lybo semper alligata, falsa esset communis Theologorum doctrina, asserentium nullam esse in eis pœnam sensus:

sentis. Tum etiam quia non videtur in alio con-
sistere ejusmodi alligatio, quam in eo quod Dæ-
mones, à loco cœli exclusi & prohibiti, commo-
rari cogantur infra cœlum in aliquo alio loco;
quod totum ad pœnam damni pertinet: Ergo
præter detentionem illam necessariò admitten-
dum est quidam aliud in Dæmonibus, quod ad
pœnam sensus pertineat.

Respondeo negando Antecedens. Ad primam
eius probationem dico, existentiam pœrorum
cum solo originali decedentium in lybo, non
esse proprie alligationem, sed esse duntaxat præ-
sentiam ipsorum in tali loco. Ut enim anima di-
catur alicui loco alligata, vel corpori, non suf-
ficiat quod sit semper præsens, sed requiritur
insuper quod ejus præsentia ad locum illum, sit
cum subjectione, depressione, & violentia;
quod tamen non habet præsentia illa quæ pueri
dicuntur manere in lybo; quippe qui nullam
omnino à loco illo patiuntur subjectionem aut
violentiam, neque ab aliqua ex operationibus
ibi connaturaliter debitis vel volitis impediuntur,
nec ad aliquid nolitum applicantur. At verò
existentia & remanentia Dæmonum in loco
(quæ est effectus ignis tartarei) non est nuda
eorum præsentia, sed præsentia ut associata sub-
jectione & violentiâ: utpote ratione cuius Dæ-
mon quoad exercitium suarum operationum, &
consequenter quoad suam naturam, subditur
igni, ipsum ad ea duntaxat quæ non vult appli-
cari, & ab omnibus, vel saltem pluribus quæ
vellet, impediendi.

Ad secundam probationem, nego illam; alli-
gatio enim, quam ab igne inferni patiuntur Dæ-
mones, præter eorum existentiam & remanentiam
extra cœlum, quæ sequitur ad pœnâ damni
essentially dicit subjectionem ad ignem, ip-
sò loco violentè applicantem & detinentem:
quod certe constituit pœnam, ab ea quæ damni
dicitur valde diversam.

Obicitur tertio: Pœna sensus necessariò ad-
mitti debet inæqualis in Dæmonibus, & minor
in animabus quæ in purgatorio detinentur,
quàm in illis quæ in inferno capiuntur: Sed
hoc non potest admitti, absq; eo quod in Dæmo-
nibus & in animabus illis constituatur pœnâ ali-
qua sensus, ab eorum alligatione distincta: Ergo
nulla pœna necessariò admitti debet. Major est
tanta: pœna enim sensus debet proportionari
culpe Dæmonum & animarum, culpa autem sive
peccatum Dæmonum, non est in ipsiâ æquale; in
animabus verò iustorum, quas captivat ignis
purgatorii, vel est veniale duntaxat, vel si sit
mortale, est peccatum remanens tantum quoad
pœnam; cum tamè in damnatis sit mortale non
dimissum, neq; quoad culpam, neq; quoad pœ-
nam. Minorem vero probat Suarez, quia (in-
quit) pœna alligationis vel detentionis non re-
cipit magis & minus; est enim positiva præ-
sentia in loco, indivisibilis & totalis in singulis.

Respondeo negando Minorem, & ejus proba-
tionem. Non enim alligatio Dæmonum ab igne
tartareo causata, est nuda, ut existimavit Suarez,
eorum præsentia in loco, sed, ut jam dixi, præ-
sentia eorum violentans & subjiciens igni; subin-
deque major vel minor in ratione alligationis &
pœnæ; primò intensivè, juxta videlicet majorem
vel minorem perfectionem specificam vel indi-
vidualem naturæ singulorū Dæmonum vel ani-
marum, quam subicit igni, & juxta inæqualita-
tem inclinationū quas in eis violentat; secundò

Tom. II.

A extensivè, vel quia unum ex Dæmonibus ligat in
pluribus operationibus, quàm alium; animam
autem in purgatorio existentem, relinquit libe-
ram, quoad exercitium aliquarum operationū,
circa quas animabus in inferno positis nullam
omnino relinquit libertatem; vel quia istas, aut
unum Dæmonem subicit pluribus corporibus
ligantibus, quàm illam, vel alterum Dæmonem,
putà igni, aquæ, terræ, sulphuri, & aliis.

Obicitur ultimò: Multi sunt ex Dæmoni- 79
bus qui non detinentur in inferno, nempe illi
qui per nostrum aërem discurrere permittuntur,
& qui propterea ab Apostolo *aerea potestates*
appellantur: de quibus Tertullianus ait: *Ha-*
bent de incolatu aeris & de vicinia spherarum, & de
commercio nubium cœlestes sapere paraturas: Ergo
vel nulla admittenda est in eis alia pœna, præter
eam quæ est damni; vel si aliqua alia admitta-
tur, sicut debet admitti, erit distincta ab alli-
gatione ad ignem inferni.

Respondent aliqui, Dæmones qui sunt in hoc
aëre caliginose, nondum recepisse ultimum es-
sentiale supplicium, nec complementum infer-
nalis tormenti. Ita Cajetanus in Commenta-
riis ad caput secundum Epistolæ 2. D. Petri, ubi
hæc scribit: *Servatos autem seu servandos Dæmo-*
nes in judicium dicit (Apostolus) quia adhuc non
sunt extrema damnationi subiecti: sed hoc extremo
judicio reservatur. Unde & Dominus in Evangelio
dicit de igne aeterno, qui paratus est Diabolo &
Angelis ejus, & non dicit; qui jam datus est Diabolo
& Angelis ejus. Huic sententiæ favent aliqui ex
SS. Patribus: Fulgentius in libro de Trinit.
cap. 8. sic ait: *Quadam pars Angelorum, nolens*
sui Creatoris facere voluntatem, ab eis contempla-
tione dejecta, servatur in judicio punienda, Petro
Apostolo dicente eos in judicium reservari. Et mox:
In hujus aeris ima detruisti, servantur in judicium
puniendi. Gregorius 4. Dialog. cap. 29. Dia-
bolam & Angelos ejus, *in sine corporeo igne*
cruciandos esse ait: Bernardus in Sermone de
transitu S. Malachie: Desinita quidem (inquit)
sed nondum promulgata sententia est. Denique
jam Diabolo ignis paratus est, et si nondum ille præ-
cipitatus in ignem, modico adhuc tempore sinitur
malignari.

Verum licet hæc sententia fidei contraria
non sit, cum nec Scriptura, neque Concili-
um ullum hætenus docuerit, Dæmones om-
nes extrema illa supplicia perpeti, quæ parata
iis esse judex ipse dicit, non videtur tamen rati-
oni consentanea: nam ut ait D. Thomas hîc
art. 4. ad 3. *Dicendum est quod idem judicium sit de*
malis animabus & malis Angelis, sicut idem judi-
cium est de bonis animabus & bonis Angelis, præter-
tim cum Damascenus asserat id Angelis esse ca-
sam, quod hominibus est mors: Sed animæ in
peccato mortali existentes, statim post mortem
recipiunt ultimum essentiale supplicium, ne-
dum quoad pœnam damni, verum etiam quoad
pœnam sensus, ut patet de anima divitis e-
pulonis Lucæ 16. dicente, Crucior in hac flam-
ma. Unde Gregorius 4. Dialog. *Si esse San-*
ctorum animas in cœlo sacri eloquii satisfactione cre-
didisti, oportet ut per omnia esse credas, & in quo-
rum animas in inferno, quia ex retributione aeterna
justitia, ex qua justis jam gaudiuntur, necesse est per
omnia ut & injusti cruciantur. Nam sicut electos bea-
ritudo latificat, ut credi necesse est, quod à die exitus
sui ignis reprobos exurat. Quare cum Angeli san-
cti beatitudine perficiantur, pariter dicendum

Nnn 3

est,

Apo-
log.
cap.
22.Lib. 2
fidei
cap. 4Cap.
28.

est, Dæmones qui in hoc aëre caliginoso versantur, ultimum essentiale supplicium, nedum quoad pœnam damni, sed etiam quoad pœnam sensus recepisse.

80 Respondent secundò alii, Dæmones in hoc aëre existentes, secum deferre particulam quandam ignis infernalis, ibi ipsos incarcerantis. Ita docere videretur Glossa ordinaria ad cap. 3. Jacobi, ubi de Dæmonibus illis ait: *Portant secum ignem gehennæ quocumque vadunt*. Eadem sententiæ favet Venerabilis Beda in Commentariis ad idem caput, ubi de Dæmonibus scribit: *Vbicumque in aere volitant, vel in terris, aut sub terris vagantur, sive detinentur, suarum secum ferunt semper tormenta flammarum, instar febricitantis, qui etsi in lectis eburneis, etsi in locis ponatur apricis, fervorem tamen, vel frigus insiti sibi languoris evitare non potest*. Sic ergo Dæmones, etsi in templis colantur auratis, etsi per aera sua discurrant, igne semper ardent gehennali, & ex ipsa sua pœna commoti, deceptis quoque hominibus fomitem vitiorum, unde & ipsi pereant invidendo suggerunt.

81 Verùm hæc sententia multiplicat miracula sine necessitate: esset enim miraculum quod ignis ille coram oculis nostris positus non videretur: miraculum, quod existens corpore hominem, neque cum combureret, neque calefaceret: miraculum deniq; quod Dæmon secum deferens ignem ingrederetur cubiculum omnino clausum.

82 Respondet ergo primò cum D. Thoma hic art. 4. ad 3. Dæmones quamvis non alligentur actu igni tartareo, dum sunt in hoc aëre, cruciari tamen eo ipso quod sciunt talem alligationem sibi deberi: sicut Angeli boni nihil suæ beatitudinis amittunt, quando ad nos mittuntur, quia sciunt locum cœlestem sibi deberi; & captivus qui ad modicum tempus est extra carcerem, non minorem patitur pœnam, quia scit se citò debere incarcerationi.

Addo ex eo quod aliqui Dæmones permittantur exire ad tempus ex inferno, & aliquid extra ipsum operari, non sequi propterea eorum pœnam diminui, vel alleviari; quia non permittuntur operari quod volunt, sed id solum unde maiorem pœnam reportant; quia vel homines vincunt & trahunt ad damnationem, & sic augetur eorum pœna accidentalis; vel ab hominibus vincuntur, & sic crescit eorum confusio.

Secundò dici potest ignem inferni elevari ut instrumentum divinæ iustitiæ ad alligandos Dæmones etiam in aëre existentes; ut non possint quæcumque volunt operari, nec esse ubicunque volunt: unde se habent veluti feræ funibus alligatæ, quæ licet interdum discurrere permittantur, semper tamen incedunt subiectæ funi, & rectori funem tenenti.

DISPUTATIO XV.

De illuminatione & locutione Angelorum.

Ad questionem 106. & 107. D. Thomæ.

Postquam D. Thomas de Angelis, tam in esse naturali, quam in esse gratiæ consideratis, ac de illorum lapsu & pœna fusè tractavit, interponit sermonem de aliis creaturis, tum purè

A corporeis, tum de creatura mixta seu composita ex corpore & spiritu, scilicet de homine, à quest. 65. usq; ad 106. ubi agens de rerum gubernatione, resumit Tractatum de Angelis, & explicat modum quo movent creaturas, tum purè spirituales, tum purè corporeas, tum mixtas, seu ex agit primò de illuminatione & locutione Angelorum quæst. 106. & 107. Secundò de bonorum & malorum Angelorum ordinatione quæst. 108. & 109. Tertiò de præsentia Angelorum supra creaturam corpoream quæst. 110. Quarto de actione Angelorum in homines quæst. 111. Quintò de missione Angelorum quæst. 112. Ultimò de custodia bonorum Angelorum, & impugnatione Dæmonum quæst. 113. & 114.

ARTICULUS I.

Utrum unus Angelus illuminet alium?

Nomine illuminationis nihil aliud intelligunt Theologi, quam manifestationem veritatis ignota: sicut enim perlumen corporeum manifestantur colores quando illuminantur, ita in spiritualibus, cum veritas aliqua manifestatur, dicitur fieri illuminatio, juxta illud ad Ephes. 5. *Omne quod manifestatur lumen est*. Hocposito, sit.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico breviter: unus Angelus alium illuminat. Ita communiter Theologi cum Dno Thoma hic art. 1. contra Durandum in 21. dist. 11. quæst. 3.

Probat primò ex Scriptura, & SS. Patribus. Nam Isaia 63. & Psal. 23. quidam Angeli triumphum Christi ascendētis in cœlum admirantes, sciscitantur à superioribus Angelis: *Quis est iste qui venit de Edom? Quis est iste Rex gloriæ: ut nuncietur ab illis disceret quod ignorabant, & circa illud mysterium plenius instruerentur, sicut explicat & docent SS. Patres, præsertim Dionysius cap. 7 de cœlesti Hierar. ubi hæc scribit: *Hoc Theologi plane tradunt, inferiores cœlestium naturarum ordines à superioribus ritè divina opera explicantibus, scientias discere: summos autem à Deo ipso pro suo capiti edoceri mysteria. Unde quasdam earum inducunt ritè à prioribus hoc dicere, Dominum esse Virtutum cœlestium, & genitq; gloria, eum qui in cœlos, ut hominem deavit, assumptus est. Et capite sequenti docet quod Angeli secunda Hierarchiæ purgantur, illuminantur, & perficiuntur per Angelos primæ Hierarchiæ, quos vocat specula perlucida, & ab omni labe pura, quæ primò divinæ lucis radium recipiunt, & sine invidia in eos qui sequuntur infundunt. Et lib. de Eccles. Hierarchia cap. 5. sic ait: *Ubi stratores & sacra huius perfectionis Duces ac Principes, in subiectos sacros Ordines, benigne atq; pro capiti copiosè datam sibi à perfectis, sapientiæq; effectrice Divinitate, divinarum rerum scientiam cognitionemve diffundunt. Unde ibidem Angelos appellat Pontifices. Quia conjunctam cum illuminandi vi, mundandi etiam expandique scientiam habent.***

Favent etiam alii SS. Patres: Nazianzenensis orat. 40. in sanctam Baptistam, post initium Angelum appellat, secundum lumen, & rivulum primi luminis, participationem ac ministerium illumina-